

[Inleidende speech door Anton Buijs bij de officiële lancering van de animatiefilm Morgenland, 12 december 2018, Energy Barn EnTrance]

Goedemiddag allemaal. Mooi dat zovelen van u vandaag de lancering van de animatiefilm Morgenland bijwonen.

U gaat de komende 12 minuten naar een atypische bedrijfsfilm kijken. Niet omdat hij volledig is geanimeerd, ook al zie je dat niet zo vaak. Nee, het is een atypische film omdat de boodschap van deze productie in tegenspraak lijkt tot het directe belang van de opdrachtgever, GasTerra.

Zoals u weet zijn wij inkopers en verkopers van gas. Voornamelijk *aardgas* om precies te zijn, een fossiele brandstof, en daaronder ook nog *Gronings aardgas*. Hoe maatschappelijk *onverantwoord* wil je het hebben, zouden buitenstaanders kunnen denken. Waarom zouden juist wij een film laten maken die onomwonden duidelijk maakt dat we van fossiele brandstoffen af moeten en wel zo snel mogelijk.

Is dat logisch?

Ik meen van wel en ik zal u uitleggen waarom.

Bedrijfslobbyisten hebben normaal gesproken een overzichtelijke opdracht. Zij moeten de belangen van de onderneming behartigen. In de praktijk betekent dit dat bestuurders, politici en andere stakeholders worden aangemoedigd om niets te doen wat die belangen kan schaden maar juist beleid te ontwikkelen dat hun organisatie opstoot in de vaart der volkeren. Aan de basis van dit werk staat het product of de dienst die de onderneming op de markt brengt. Alles wat de verkoop of winstgevendheid daarvan belemmert, moet uit de weg worden

geruimd. Dus lobbyen farmaceuten tegen regelgeving die de winstmarges onder druk kunnen zetten, manen autofabrikanten tot voorzichtigheid als uitstootnormen naar hun smaak te streng dreigen te worden en is het grote bedrijfsleven in het algemeen tegen plannen waarvan naar kortetermijnrendement strevende aandeelhouders onrustig worden.

Ik begrijp het wel maar het lijkt me nogal kortzichtig. Zeker in onze tijd, die met een aantal maatschappelijke vraagstukken kampt waarop het aandeelhouderskapitalisme geen geloofwaardig antwoord heeft. Sterker nog: het vrije spel van vraag en aanbod verergert de problemen juist als het niet 'in check' wordt gehouden door middel van regulering. Dat laatste is uiteindelijk ook in het langetermijnbelang van het bedrijfsleven.

Maar we kunnen niet alles oplossen met regelgeving. Energiebedrijven bijvoorbeeld, die producten vervaardigen en verkopen die we aan de ene kant nog hard nodig hebben maar daarnaast ook schade aanrichten zouden aan hun aandeelhouders en het publiek duidelijk zouden maken dat hun aanbod – fossiele brandstof – ooit een zegen was maar inmiddels meer op een noodzakelijk kwaad gaat lijken. En dat niet alleen hun maatschappelijke verantwoordelijkheid maar ook het eigenbelang vereist dat zij hun kennis en ervaring inzetten om de overgang naar het nieuwe te versnellen. U merkt het al: ik ben een warm pleitbezorger van het Rijnlandse kapitalistische model en zie weinig in de Anglo-Amerikaanse variant, die hier de afgelopen decennia school heeft gemaakt. Bedrijven hebben meer groepen te bedienen dan hun aandeelhouders. Doen ze dat niet dan zullen ze naar mijn overtuiging hun *license to operate* verliezen. En als gevolg daarvan uiteindelijk hun verdienmodel en continuïteit.

Dames en heren,

Ik ben bij het onderwerp van vandaag gekomen: energie, meer in het bijzonder de noodzaak om de energievoorziening vóór 2050 klimaatneutraal te maken en de rol van fossiele brandstoffen in de transitie helder te krijgen. Wat betekent dit voor de samenleving en de bedrijven die hun geld nog voornamelijk hiermee verdienen?

Morgenland schetst de transitie naar een schone energietoekomst. Het uitgangspunt is dat onze energievoorziening zo snel mogelijk CO₂-neutraal moet worden. Duurzame bronnen, vooral zon en wind, en veel meer energie-efficiëntie vormen de basis. Fossiele bronnen blijven voorlopig onmisbaar, al dan niet in combinatie met mitigerende investeringen zoals CCS, maar we moeten ze uitfaseren. Eerst de meest vervuilende, kolen, daarna olie en ten slotte aardgas. In plaats van kolencentrales kiezen we voor gascentrales en later voor andere, kostenefficiënte middelen om het stroomnetwerk te stabiliseren. Olie vervangen we als brandstof waar mogelijk door duurzame alternatieven zoals groene elektriciteit en waterstof. Aardgas wordt toenemend afgelost door hernieuwbare gassen zoals biogas en groene waterstof. Ondertussen werken we verder aan technologische innovatie zoals hier bij EnTranCe. Want laten we eerlijk zijn. Met de huidige middelen kunnen we het gewoon niet halen. Nieuwe duurzame vormen van energieopwekking zijn onmisbaar om de zeer ambitieuze doelstellingen van het Akkoord van Parijs te halen. Ook dat benadrukt *Morgenland*. De toekomst is immers altijd anders dan je denkt. Toch mag dat gegeven mag nooit een excuus zijn om niets te doen en voorlopig maar af te

wachten tot een *Deus ex Machina* op het toneel verschijnt die de plot een compleet andere wending geeft. Morgenland laat niet onbenoemd.

Mijn onderneming, GasTerra, onderkent al sinds haar oprichting in 2005 dat de energietransitie onontkoombaar en nodig is. We zijn sinds het begin partner van EnTrance. We werken samen met de New Energy Coalition. We steunen waar we kunnen projecten die de overgang naar een klimaatneutrale energievoorziening kunnen versnellen zoals Duurzaam Ameland. Tegelijkertijd blijven we primair een in- en verkoper van aardgas. Hoe paradoxaal dat ook mag klinken, juist die combinatie maakt ons onderdeel van de oplossing en niet van het probleem. Aardgas blijft in de energietransitie voorlopig onmisbaar. We moeten wel vooruit maar niet ten koste van alles. Want dan konden het wel eens de lobbyisten voor een snelle verduurzaming zijn die hun license to operate verliezen. En dan zijn we nog verder van huis.

Morgenland laat dit mooi zien.

Rest mij de makers van de film, regisseur Joost de Smet en animator Floris Sprong van Strawberry Fields in Groningen, te bedanken. Zo zie je maar weer: we hoeven niet ver te zoeken naar creatief talent als je iets prachtigs wil laten maken. Verder dank ik al degenen die verder hebben meegewerkt aan de totstandkoming van Morgenland. Mijn collega's Areke van der Sluis en Gerard Martinus natuurlijk maar ook de deskundigen die erop hebben toegezien dat de genoemde feiten en cijfers kloppen. U vindt hun namen straks op de aftiteling.

Voor nu: veel kijkplezier.

Dank u wel.